

Lang leve het verbond! Preek n.a.v. Genesis 17:7 door Jan Haveman, Hattem-Noord 17 mei 2009 1

Liturgie (morgendienst) Gezang 144:1,2,3,7 / Gezang 144:4,5,6 / Genesis 17 / Psalm 89:2,11 / Hebreëen 9:11-15 / Psalm 111:3,4,5 / LvdK 456:1,2 / LvdK 456:3

Volk van God, geliefde broers en zussen van Jezus Christus
En ook u/jij luisteraar van Radio Hattem of welkome gast hier in de kerk

Afgelopen week hebben we broeders uit Ukraine op bezoek gehad.

U hebt het gemerkt, vorige week/vanmorgen hebben ze in de kerkdienst gezongen.

Prachtig om te ervaren dat Gods Geest niet ophoudt bij taal- en landsgrenzen, maar dat overal op de wijde wereld kinderen van God wonen.

Maandag liepen de broeders de hele dag mee met ds Knigge en mij hier in Hattem en ds Drijfhout in 't Harde, met de bedoeling hen een indruk te geven van het werk van een predikant in een Gereformeerde kerk in Nederland.

Grappig om dan 's met de ogen van een ander naar je eigen land en cultuur te kijken.

Wat ze bijvoorbeeld opviel was dat elke m² hier benut is. Met elke meter grond wordt wel iets gedaan: of bebouwd, of keurig ingezaaid gras, of netjes aangeharkte perken. Ze verzekerden dat dat in Ukraine wel anders is!

Waar ze over vielen was verder dat er zoveel kerkmensen roken, en dat nog wel bij het kerkgebouw op zondag...

En waar ze oprecht verbaasd over waren is dat wij hier in Nederland de gewoonte hebben om oude mensen in een bejaardenhuis te stoppen (zo komt het bij hen over). Zij vonden het maar raar dat je als kinderen niet zelf voor je ouders zorgt (en hen ook onderdak verleent), maar hen opbergt in zo'n old people's home. Hevig geïnteresseerd wilden ze daarom bij de Bongerd kijken, en ik heb ze daar e.e.a. laten zien. En ondanks de goede voorzieningen (die zij vaak weer helemaal niet kennen) en de liefdevolle verzorging, was toch hun reactie toen ze terugkwamen: Zou jij je ouders daar heen brengen?

Wat ikzelf juist bijzonder vond, is dat onder de Ukrainse bezoekers een aantal voorgangers uit Baptistenkerken is. Zij zijn zeer geboeid geraakt door de Gereformeerde visie op christen zijn en geloven en kerkzijn. Ze hebben zelfs een groep van voorgangers uit Baptistengemeentes opgericht, om elkaar te helpen hun gemeentes langzaam om te vormen naar Gereformeerde kerken. Een weg van Baptistisch naar Gereformeerd dus.

Terwijl je hier in Nederland de laatste jaren juist het omgekeerde meemaakt: dat er nogal wat Gereformeerden Baptist worden (of lid van een andere Evangelische gemeente).

Hoe kan dat?

Daarom vroeg ik aan Sascha, een van hen die behoorlijk Engels sprak, wat hem zo boeide in de Gereformeerde visie. Hij vertelde toen dat zijn Baptistenkerk toch wel erg mens-centraal is, terwijl de Gereformeerde lijn veel meer God-centraal is. En al bijbel lezend vond hij dat die Gereformeerde visie beter bij de bijbel past.

Iedere keer viel ook de term Arminiaans. Ik herinner even aan de preek die ik onlangs over de uitverkiezing heb gehouden, en het toen ook over Arminius had (met als tegenvoeter Gomarus).

Arminius, en zeker zijn volgelingen de Remonstranten, leggen sterk de nadruk op de keus van de mens voor God. Jij moet geloven. Jij moet voor God kiezen. Daar hangt alles van af. En dat geloof en die keus wordt dan gemarkeerd door de (volwassen-)doop.

Mens-centraal, noemde Sascha dat. Terwijl hij graag meer God-centraal wil zijn.

Bijzonder, niet!?

Hoe komt dat? In Ukraine een beweging van Baptist naar Gereformeerd, en in Nederland precies andersom?

Het is lastig te zeggen. Voor zover ik weet is er nog geen echt onderzoek naar verricht.

Ik heb wel 's gehoord dat de link werd gelegd met het toenemende individualisme in ons land.

Daarin draait het ook steeds meer om de mens, om het eigen ik en zelf.

Ik-gericht i.p.v. wij-gericht. Elk leeft voor zichzelf.

Je kunt je goed voorstellen dat in zo'n klimaat het accent wat Baptisten leggen goed aanslaat: het gaat om jou en jouw keus.

Tegelijk vermoed ik ook dat het komt omdat Gereformeerd lange tijd een negatieve klank en invulling heeft gehad.

Gelukkig merk ik zo langzamerhand bij de catechisanten dat zij dat minder hebben, maar ik denk dat de generatie daarboven het nog wel heeft: Gereformeerd dat is streng en zwart en zwaar en allemaal regeltjes en steeds weer kerkscheuringen...

En dan raak je al gauw kwijt wat de waarde is van Gereformeerd zijn. En dan moeten er soms broeders van ver weg komen die je laten zien hoe rijk je bent, hoe waardevol de traditie is waarin je bent opgegroeid!

In de Gereformeerde kerken heeft het Verbond altijd een grote rol gespeeld. Zeker ook rond de Vrijmaking in 1944, waaruit onze kerken zijn voortgekomen.

Er ging bij wijze van spreken geen zondagse preek voorbij of er werd wel gesproken over het verbond. Verbondsmatige prediking.

Dan loop je het risico dat het teveel wordt. Dat het een term wordt, een zaak die uitgesleten raakt. Met als tegenreactie dat het overboord wordt gegooid. En dat je alleen het badwater overhoudt, maar het kind bent kwijtgeraakt...

Weten we nog hoe rijk we zijn?!

Kijk jongens en meisjes, weet je wat ik hier heb, wat dit is? Dit is een trouwboekje.

Als je gaat trouwen op het Stadhuis, dan krijg je zo'n boekje mee.

Heb je dat wel 's meegemaakt? Dat een broer of zus of oom of tante ging trouwen?

Dan leest de ambtenaar van de burgerlijke stand de trouwakte voor. Daarin staat precies wie gaat trouwen met wie, en op welke datum en waar het is gebeurd.

Die trouwakte moet het bruidspaar ondertekenen (daar worden vaak foto's van gemaakt), maar ook 4 getuigen moeten dat ondertekenen, zodat je het later zeker weet dat het echt gebeurd is.

Die trouwakte wordt daarna netjes opgeborgen ergens in het Stadhuis. Maar als bewijs krijgt het bruidspaar dan het trouwboekje mee. Het is een bewijs dat je echt getrouwd bent.

Nu zou je een trouwerij ook een verbond kunnen noemen.

De man en de vrouw die van elkaar houden beloven op de trouwdag dat ze altijd bij elkaar zullen blijven. Ze sluiten samen een verbond.

En weet je wat nou zo mooi is? Dat de Here God ook een verbond met ons, met jou sluit.

Dat Hij van je houdt, en je altijd trouw wil zijn, altijd voor je wil blijven zorgen.

Daar staat een bijzonder verhaal over in de bijbel, in Genesis 15. Het gaat over God die een verbond sluit met Abram.

Weet je hoe dat in die tijd ging?

Abram moet een aantal dieren ophalen, die dood maken, en door midden snijden. En dan moet hij die stukken een beetje uit elkaar leggen, zodat er een soort pad ontstaat. Een pad van bloed, want er stroomt natuurlijk nog allemaal bloed uit die beesten. Er zijn ook 2 duiven bij. Die hoeft Abram niet stuk te snijden. Aan elke kant legt hij 1 duif. Misschien vind je het wel zielig voor die dieren: hen doodmaken en doorsnijden. Maar het laat wel iets heel moois zien: zoals die twee stukken van dat dier bij elkaar horen, zo horen ook degene die een verbond sluiten bij elkaar. Lang leve het verbond! En normaal gesproken lopen dan de twee personen die een verbond sluiten samen tussen die beesten door, over het bloed. Daarmee laten ze zien dat ze trouw zullen zijn en de afspraken die ze gemaakt hebben zullen houden. Beloofd is beloofd! Ik zal doen wat ik heb gezegd. En als ik het niet doe, dan zal ik net als die beesten gedood worden – dat zat er ook in.

Alleen wat nu extra bijzonder is, is dat Abram en God niet samen tussen die beesten doorlopen. Nee, dit keer gaat alleen de Here God er midden tussendoor.

Wat betekent dat?

Kijk, als twee mensen een verbond met elkaar sluiten, als een man en een vrouw gaan trouwen, dan zijn ze aan elkaar gelijk (in de zin van gelijkwaardig). Ze staan op gelijke voet met elkaar, zijn beide mens.

Dat is tussen God en mens natuurlijk niet zo. God en mens zijn niet gelijk, zijn niet gelijkwaardig.

God is God, en Abram is een mens door God geschapen.

Toch wil God wel een verbond met Abram sluiten. Maar dat gaat alleen van God uit. God neemt het initiatief. En Hij loopt alleen over de bloedstraat, tussen die dode beesten door.

Waarom?

Omdat God zielsveel van de mens houdt, omdat God de mens alles wil geven wat hij nodig heeft, omdat God altijd voor de mens wil blijven zorgen. Maar God weet ook dat wat God wel kan dat de mens dat niet kan. Omdat de mens gebrekkig is geworden, zondig.

En dat is ook wel gebleken.

Het blijkt eerst al bij Abram zelf. Want Abram vindt het moeilijk God op zijn woord te geloven. God had Abram beloofd dat hij een kind zou krijgen.

Maar wat merkte Abram daarvan?

Hij was al een oude man, zijn vrouw een oude vrouw. Zouden zij nog kinderen krijgen?

En dan neemt Abram zelf het initiatief. Het staat in Genesis 16, dus het gebeurt nadat God een verbond met Abram had gesloten. Abram gaat tot daden over en neemt de slavin van Sarai ook tot vrouw, slaapt met haar, en verwekt een zoon.

Maar het is niet goed. Het is niet wat de Here had beloofd.

En later in de geschiedenis met de nakomelingen van Abram, het volk Israël, zie je steeds opnieuw dat het volk God verlaat. Dat het Gods trouw niet met de eigen trouw beantwoordt. Dat het niet alleen op God vertrouwt, maar er ook andere goden op na houdt. Overspel wordt het wel genoemd.

Het verbond wordt telkens van de kant van de mens verbroken.

Toch blijft God het verbond trouw – van God kun je op aan! Altijd!

En God gaat zelfs zo ver, dat wanneer het verbond door de mens verbroken wordt, Hij daar de mens niet voor straft met de dood, maar uiteindelijk zichzelf met de dood straft: in zijn eigen Zoon Jezus Christus. Jezus bloed vloeide voor onze schuld. Die bloedstraat wilde God lopen!

Waar wij machteloos staan, laat God ons niet los, maar houdt ons vast, blijft trouw, en zorgt Zelf voor een oplossing: de verlossing. Door het bloed van zijn eigen Zoon.

De Here Jezus noemt dat het bloed van het verbond dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden. Het nieuwe verbond, gesymboliseerd in de bloedbeker van het avondmaal, dat Jezus voor eeuwig rechtskracht verleende toen Hij die stervend aan het kruis tot de laatste druppel leegdrank en uitschreeuwde 'het is volbracht'.

Waar wij machteloos staan, gaat God verder – dat tekent het verbond!

Je ziet dat terug in het teken van het verbond dat Abraham moet uitvoeren: de besnijdenis. Voor volwassen mannen en jonge jongens een pijnlijke gebeurtenis wanneer het velletje bij hun plasser wordt doorgesneden, waardoor de eikel van de penis bloot komt te liggen.

Maar ook hier is God genadig: Hij wil niet dat meisjes en vrouwen besneden worden – dat is te pijnlijk, te verminkend. Lang leve het verbond!

Genadig: God bepaalt dat het standaard moet gebeuren op de 8e dag na de geboorte.

Recent onderzoek heeft aangetoond wat God natuurlijk al lang wist: dat die 8e dag de beste dag is om te besnijden (voor technische details, en ook hygiënische voordelen van besnijdenis, verwijs ik naar het boek van Ben Hobrinc: Moderne wetenschap in de bijbel.)

Genadig ook, omdat de besnijdenis van baby's van 8 dagen oud iets laat zien van de goedheid van God bij de onmacht van mensen.

Wat bij Abraham het geval was. Hij was een oude man. Bijna 100. Verstorven. Niet meer instaat nageslacht te verwekken. Maar wonderlijk: wat dood is brengt God tot leven. Hij gaat verder waar het voor mensen ophoudt. Hij begint waar mensen ophouden.

Dat tekent de besnijdenis: wat is dat baby'tje van 8 dagen nou behalve een hulpeloos wezentje?!

Wat kan dat 8 dagen oude mormeltje nou behalve huilen en drinken?!

Wat kan het zelf inbrengen ten gunste van zichzelf, iets waardoor God zou zeggen: die mens is zo flink, zo vroom, zo gelovig, dat moet mijn kind zijn?! Dat is toch helemaal niet aan de orde?!

De besnijdenis tekent de belofte van God: Ik sluit een verbond met jou (Abraham) en met je nakomelingen, met alle komende generaties een eeuwigdurend verbond: Ik zal jouw God zijn en die van je nakomelingen.

Lang leve het verbond!

De besnijdenis tekent Gods genade: dat Hij zich wil verbinden met mensen die de dood nabij zijn, machteloos staan, met lege handen, die van zichzelf niks kunnen inbrengen – en dus toch Gods kinderen mogen zijn!

Lang leve het verbond!

Na het lijden en sterven van de Here Jezus leven wij in de tijd van het nieuwe verbond in zijn bloed. Zoals we uit Hebreëën lezen: Jezus heeft een eeuwige verlossing verworven.

Ons eigen bloed hoeft niet meer te vloeien – Goddank! Jezus bloed was voor eeuwig genoeg. Daarom geen pijnlijke besnijdenis meer, maar nog wel steeds een teken van Gods trouw: de waterdoop.

Teken van eigen onmacht en Gods liefde en genade.

Teken van eigen kleinheid en Gods grootheid.

Teken van dat wij van onszelf niets zijn en dankzij en in Jezus Christus toch kind van God.

En zoals in het oude verbond jongetjes op de 8e dag na hun geboorte standaard werden besneden omdat ze waren opgenomen in het verbond dat God met hun voorouders had

gesloten, zo mogen ook in het nieuwe verbond baby's van gelovige ouders kort na de geboorte het teken van Gods trouw en belofte ontvangen in de waterdoop. Omdat het God gaat om mensen, maar omdat het draait om Hem.

Heel bijzonder dat de broeders uit Ukraine dat zijn gaan ontdekken!

Beslissend is niet de keus die jij als mens moet maken, waardoor de mens (en wat hij wel of niet doet) aldoor in het centrum van de aandacht komt te staan. Want je blijft zwak, de aantrekkingskracht van het kwaad blijft sterk, je voelt niet altijd wat als het gaat om God en geloof, je valt zo snel weer in die oude zonde, ach wat is het als het erop aankomt een struikelen en vallen, een ellende – ik ellendig mens, wie zal mij redden als het aankomt op mijn geloof, mijn staat van dienst, mijn goede werken?! Maar God zij dank: in Jezus Christus is er redding. Alles wat ik ben en heb, ben en heb ik in Hem. Hij is de Heer van mijn leven – Hem dank ik, Hij staat centraal, alles draait om Hem.

Gereformeerd mens: weet hoe rijk je bent met dit geloof! Markeer Gods keus voor jou, want dat is zeker! En vind daar rust in, neem dat steeds weer als uitgangspunt: ik ben gedoopt!

Lang leve het verbond!

Amen